

Palanga, TTST konferencija 2022.09.06

Matematinės analizės katedros šimtmetis

V.Paulauskas

2022.09.06

1. Priešistorija
2. 1783 Pranciškus Norvaiša (Narwoysz P.)
3. Atgaivinimas 1918-1922
4. Karo metai
5. 1944 - iki dabar

- MA katedros metraštis (Rektoriaus diplomas 1979.12.24)
- Bronius Riauba, Nijolė Vasiliauskaitė, *Senajo Vilniaus universiteto istorija*, VU universiteto leidykla, 2012
- Jonas Kubilius, *Matematika Lietuvos aukštosiose mokyklose 1921-1944 metais*, VU universiteto leidykla, 2015
- Matematika Lietuvoje po 1945 metų*, Matematikos ir informatikos institutas, 2006
- VU istorija (3 tomai, 1579-1803, 1803-1940, 1940-1979), *Alma mater Vilnensis: Vilniaus universiteto istorijos bruožai*, 2009, 2012 (1038 puslapiai!)

VU 1579

Matematika (bet tik elementarioji) buvo dėstoma nuo pat pradžių, net Jėzuitų kolegijoje (1570-1579)

Niutono ir Leibnico darbai apie 1686

Tomas Žebrauskas (T. Żebrowski) - matematikas (aukštosios grynosios matematikos programa ir dėstymas), astronomas (universiteto observatorija, 1752), architektas (Kražių bažnyčia, Alukstos bažnyčios projektas, Šv. Ignato bažnyčios rekonstrukcija)

Pranciškus Norvaiša (1742-1816); jo mokytojai Jean Rossignol ir Jean Fleuret

1773m Klemensas XIV panaikino Jėzuitų ordiną

1780 Počobutas, 1781 Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės

Vyriausioji mokykla, 1797 Vilniaus vyriausioji mokykla

3 katedros; Aukštosios matematikos, taikomosios, elementariosios

1783 P. Norvaiša Fizikos mokslų kolegijos Aukštosios matematikos katedros vedėjas

1783-1803 dėsto, dirbo iki 1810

240 metų

1918.02.16 Lietuvos Valstybės Taryboje 1918.12.05 priimtas
statutas - universitetas gaivinamas nuo 1919.01.01 kaip 1832
uždaryto u-to teisių paveldėtojas

Varšuvoje Lietuvos komisija (lenkų inteligentų grupė) planavo 1919
rudenį atidaryti

1919.01.05 Vilnių okupavo RA; V. Mickevičiaus-Kapsuko
vyriausybė deklaravo atkurianti Vilniaus Darbo universitetą
VMK kvietė Z. Žemaitį prisiėmti prie atkurimo darbo

1919.04.19-21 ir antrą kartą 1920.10.09 lenkų okupacija

1922.02.13 Ministerių kabinetas priėmė Lietuvos universiteto statutą (remdamasis VU statutu) su 5 fakultetais; Matematikos-gamtos fakultetas su 22 katedromis, dvi - matematikos, MA ir Geometrijos; Matematikos-gamtos f-to pirmas dekanas nuo 1922.05.12 iki 1940 buvo ZŽ (perrenkamas kasmet!)

Personalas : ordinariniai ir ekstraordinariniai profesoriai, docentai ir privatdocentai; lektoriai, asistentai, laborantai ir prozektoriai

1924m MA -3 vyr.personalas + 1 j. personalas; G 1+1

1930 m atlyginimai (pagrindinis) ord.p. -1200 Lt, ekst.p. - 1000 Lt, doc - 800 Lt; vyr.asist. - 160 Lt, j. asisit. - 150 Lt; papildomai už 1 paskaitą (virš 6 val.) - 1/10 pagr. atlyginimo

MA vedėjai: ZŽ (laikinai), Otas Folkas (Otto Volk (1892-1989))
1922-1930, Viktoras Biržiška 1931-1940
Dėstytojai J. Graurogkas, B. Kodaitis, P. Katilius (1934 m MA
docentas), Otonas Stanaitis (1937 habilitavosi, privatdocentas;
evangelikas; 1944 pasitrauke į vakarus), Paulius Slavėnas;
1931.01.02 (Prezidento aktu!) ZŽ buvo perkeltas iš MA į G
katedrą jos vedeju
Mokslinis darbas, seminarai; pagrinde O. Folkas (18 darbų);
Lietuvos universiteto M-G fakulteto darbai

Daug permainų; USB (Vilniuje) likvidavimas (Ignas Končius (1886-1975) atsiminimai 2006);
TSRS okupacija; dalies VDU perkėlimas į Vilnių;
vokiečių okupacija; uždarymas 1943;
MA katedros ved. karo metais liko V. Biržiška

Str rinkinys *Matematika Lietuvoje po 1945 metų*, MII , 2006; ne katedros, bet mokslo kryptys (bet tai atitiko realybę) istoriniu požiūriu - J. Kubiliaus str apie pačią pradžią
MAK vedėjai: 1944-1964 Zigmantas Žemaitis

1964-1970 Vytautas Paulauskas

1964-1975 Algirdas Miškelevičius

1975-1981 Algirdas Nagelė

1981-2014 Vygantas Paulauskas

2014- Jonas Šiaulys

Vyt. Paulauskas disertacija 1950

Aronas Naftalevičius (1921-1999) aspirantura Maskvoje 1948-51,
kand. disertacija Maskvoje 1952, daktaro 1965

Šlioma Strelicas (1923-1999) disertacija Vilniuje 1953

Vytenis Kabaila (1929-1992) kand. disertacija 1960

1973 m Naftalevičius ir Strelicas emigravo

Dideli pasikeitimai 1981; iš TTST katedros pervesti V.Paulauskas
su mokiniais A. Račkausku G. Bakščiu, V. Sakalausku, iš TM
katedros - V. Mackevičius, E. Misevičius, R.Kudžma;

Pagrindine J. Kubiliaus idėja - matematinės analizės ir funkcinės
analizės dėstymas + mokslinės veikla surišta su Banacho erdvėmis
Netekčių metai 1990-1992 A. Miškelevičius, P. Rumšas, V. Kabaila,
A. Jonušauskas

MA (V.Mackevičius, R. Kudžma, E. Misevičius ir FA (V. Paulauskas, A. Račkauskas) destymas, vadoveliai;
su mokslinė produkcija MA srityje blogiau;
Darbas Atlantoje Georgia Institute of Technology
du VP str "J. of Functional Analysis", 2004 ir 2012, vienas (kartu
su V. Bentkumi) "Letters in Math Phys" 2004, vienas "Real
Analysis and Exchange" 2005
Dalyvavau dviejose FA tarptautinėse konfer.; Lumini (2005) ir
Eilate (Izraelis, 2015)

Finansų ir draudimo matematika

Idėja dar kartą grįžti prie FA (surišta su V. Kabailos tematika)

Blaschke seka $a_k \in D = \{z \in \mathbb{C}; |z| < 1\}$, $\sum_{k=1}^{\infty} (1 - |a_k|) < \infty$;

Blaschke sandauga

$$B(z) = \prod_{k=1}^{\infty} \frac{|a_k|}{a_k} \frac{a_k - z}{1 - \bar{a}_k z};$$

interpoliacija Hardy erdvese

Apibrėžimas. Seka $\{a_k\} \subset D$ yra *universaliai interpoliuojanti seka* jei

\forall aprėžtai $w_k \in \mathbb{C} \exists f \in H^{\infty}$ tokia kad $f(a_k) = w_k$

Carleson: $\{a_k\}$ yra universali interpoliuojanti seka t.t.t. jei ji tolygiai atskirta (uniformly separated):

$$\exists \delta > 0 : \prod_{j \neq k} \left| \frac{a_j - a_k}{1 - \bar{a}_j a_k} \right| \geq \delta, \quad k = 1, 2, \dots$$

Newman, Hayman, Shapiro, Shields H^p , $1 \leq p < \infty$

Kabaila H^p , $0 < p < 1$

Stolz angle (Štolco sektorius)

Operatorių teorijoje sektoriniai operatoriai; 2012 įvedžiau

quazi-sektorinius operatorius (M. Lin ir G. Cohen pavadino sritį quazi-Stolz)